

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius, el. pristatymo dėžutės adresas 188604955
mob. tel. +370 600 38 904, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Adresatams pagal sąrašą

2026-08- Nr.

DĖL NUKENTĖJUSIŲ NUO SMURTINIŲ NUSIKALTIMŲ ASMENŲ INFORMAVIMO APIE JŲ TEISES, PAGALBĄ IR ŽALOS KOMPENSAVIMO GALIMYBES

Pastaruoju metu viešojoje erdvėje didelio atgarsio sulaukę galimo seksualinio smurto prieš nepilnamečius atvejai dar kartą atkreipė dėmesį į ypatingą nepilnamečių, nukentėjusių nuo smurtinių nusikaltimų, pažeidžiamumą ir būtinybę užtikrinti visapusišką bei veiksmingą pagalbą nukentėjusiems asmenims.

Valstybės reakcija į smurtinį nusikaltimą neturėtų apsiriboti nusikalstamos veikos ištyrimu, kaltų asmenų patraukimu baudžiamojon atsakomybėn ir teisingumo vykdymu. Ne mažiau svarbu užtikrinti, kad nukentėjęs asmuo ir jo atstovai laiku gautų aiškią ir suprantamą informaciją apie savo teises, galimybę gauti teisinę ir kitą pagalbą, taip pat apie galimybę įstatymų nustatytais atvejais gauti valstybės kompensaciją už smurtiniu nusikaltimu padarytą žalą.

Nukentėję asmenys, ypač nepilnamečiai, jų atstovai pagal įstatymą ir kiti pažeidžiami asmenys, susidūrę su nusikaltimo pasekmėmis, dažnai vienu metu turi spręsti daugybę klausimų – dalyvauti baudžiamajame procese, rūpintis sveikata ir psichologine gerove, patirtų išlaidų atlyginimu, teisine pagalba ir žalos atlyginimu. Todėl iš nukentėjusiojo neturėtų būti tikimasi, kad jis pats gebės identifikuoti visas jam prieinamas pagalbos ir teisių įgyvendinimo priemonės. Šiame kontekste itin svarbus tampa aktyvus institucijų ir organizacijų, kurios pirmosios susiduria su nukentėjusiu asmeniu arba palaiko su juo kontaktą, vaidmuo. Taigi informavimas turi būti suprantamas kaip viena iš kompleksinės pagalbos nukentėjusiajam priemonių, leidžianti žmogui laiku sužinoti apie visas jo situacijai galimai aktualias teises ir pasirinkti tinkamiausią jų įgyvendinimo būdą.

Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymo (toliau – Įstatymas) paskirtis – ginti nuo smurtinių nusikaltimų nukentėjusių asmenų teises ir teisėtus interesus, nustatant turtinės ir (ar) neturtinės žalos kompensavimo bei žalos kompensavimo avansu galimybes. Taigi ypač svarbu užtikrinti, kad nukentėję asmenys būtų informuojami apie žalos kompensavimo galimybes ne tik pasibaigus baudžiamajam procesui, bet ir ankstesnėse proceso stadijose, kai pagal teisės aktuose nustatytas sąlygas gali būti aktuali žalos kompensacija avansu.

Teisingumo ministerija atkreipia dėmesį į tai, kad nuo 2026 m. sausio 1 d. pasikeitė Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo programos vykdytojas, todėl nukentėjusiems asmenims aktuali informacija turi būti atnaujinta ir nukentėjusių asmenų nukreipimas turi būti

atliekamas į šiuo metu kompetentingą instituciją, t.y. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybą.

Siekiant užtikrinti, kad nukentėję asmenys neprarastų galimybės pasinaudoti jiems priklausančiomis teisėmis, maloniai prašome visų valstybės institucijų, pareigūnų, socialinių partnerių, taip pat visuomeninių organizacijų ir kitų su nukentėjusiais asmenimis dirbančių subjektų savo veikloje skirti ypatingą dėmesį savalaikiam, aktyviam ir žmogui suprantamam informavimui.

Teisingumo ministerija prašo pagal kompetenciją:

1. informuoti nukentėjusius asmenis apie jų teises ir galimas pagalbos priemones, apie galimybę gauti teisinę, psichologinę ir kitą nukentėjusiam asmeniui reikalingą pagalbą, taip pat apie galimybę kreiptis dėl smurtinių nusikaltimų padarytos žalos kompensavimo;

2. nukentėjusį asmenį arba jo atstovą nukreipti į kompetentingą instituciją, galinčią suteikti išsamesnę informaciją ir konsultaciją dėl žalos kompensavimo galimybių bei kreipimosi tvarkos;

3. užtikrinti, kad ši informacija būtų prieinama ne tik tiesiogiai nukentėjusiems asmenims, bet ir jų atstovams pagal įstatymą, šeimos nariams bei kitiems asmenims, padedantiems nukentėjusiajam įgyvendinti jo teises;

4. pagal galimybes informaciją apie nukentėjusių asmenų teises ir pagalbos galimybes platinti savo institucijų interneto svetainėse, vidinės komunikacijos kanalais, elektroniniu paštu, darbuotojų susitikimų ir mokymų metu, metodiniuose leidiniuose bei kitomis komunikacijos priemonėmis

5. darbuotojams, kurie tiesiogiai susiduria su nukentėjusiais asmenimis, sudaryti galimybę susipažinti su pagrindine informacija apie nukentėjusių asmenų teises, pagalbos gavimo ir žalos kompensavimo galimybes.

Prašome šį raštą ir kartu pateikiamą „Atmintinę nukentėjusiems nuo smurtinių nusikaltimų“ išplatinti savo bendruomenėje ir pagal galimybes pristatyti:

- darbuotojų ir pareigūnų vidinės komunikacijos kanalais;
- darbuotojų susitikimų ir mokymų metu;
- profesinėse bendruomenėse;
- organizacijų interneto svetainėse ir kitose informacinėse platformose;
- tiesiogiai nukentėjusiems asmenims ir jų atstovams, kai tai yra aktualu.

Tikime, kad kryptingas informacijos apie nukentėjusių asmenų teises skleidimas ir institucijų tarpusavio bendradarbiavimas gali reikšmingai prisidėti prie to, kad nukentėję asmenys ne tik būtų tinkamai informuoti apie vykstantį baudžiamąjį procesą, bet ir realiai galėtų pasinaudoti jiems įstatymų suteiktomis teisėmis bei pagalbos priemonėmis.

Kiekvienas kontaktas su nukentėjusiuoju yra galimybė užtikrinti, kad žmogus neliktų vienas su nusikaltimo pasekmėmis ir neprarastų galimybės pasinaudoti jam prieinama pagalba.

PRIDEDAMA. Atmintinė nukentėjusiems nuo smurtinių nusikaltimų, 1 lapas.

Teisingumo ministrė

